

Mødet den 15. Oktober 1908.

Fraværende: Rahr.

1. (J. Nr. 343—1908). Indenrigsministeriets Cirkulære af 26. September 1908 angaaende Loven af 19. April 1907 om Forandringer i Loven af 28. Maj 1880 om **Vands Afledning og Afbenyttelse** saalydende:

»I Medfør af Bestemmelsen i Købstadkommunalloven af 26de Maj 1868 § 21 har Indenrigsministeriet fra Tid til anden meddelt Samtykke til, at der i Vedtægterne for Styrelsen af de kommunale Anliggender i Købstæderne er optaget Bestemmelser, i Følge hvilke Reglerne for Vandafledningsanlæg i Lov af 14de December 1857 om Gader, Veje og Vandløb i København er bragt til Anvendelse i vedkommende Købstæder.

Ved Lov Nr. 128 af 19de April 1907 om Forandringer i Lov Nr. 63 af 28de Maj 1880 om Vands Afledning og Afbenyttelse er der nu fastsat udførlige og omfattende Regler angaaende VandafledningsanlægudenforKøbenhavn. Særlig er der ved nævnte Lovs Bestemmelser indført en videregaaende Adgang end hidtil for de kommunale Bestyrelser til at faa tilpligtet Grundejerne til at deltage i Udgifterne til Vandafledningsanlæg, om end paa den anden Side saadan Pligt kun kan indtræde efter en af Vandsynsmænd eller Landvæsenskommission afgiven Kendelse.

Under Henvisning til foranstaaende skulde man tjenstlig anmode D'Hrr. Amtmænd om hver for sit Vedkommende at ville tilkendegive Byraadene i Amtet, at de i fornævnte Lov af 19de April 1907 indeholdte Regler efter Indenrigsministeriets Formening fremtidig maa afgive Normen for, hvorledes der bliver at forholde med Hensyn til Forandringer af bestaaende eller Tilvejebringelse af ny Vandafledningsanlæg i Købstæderne.

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 223—1908). Skrivelse fra Justitsministeriet, hvorved Købmand G. P. H. Henckels Andragende om Tilladelse til at benytte Flæskeaffald fra Svineslagteriet ved **Pølsefabrikation** afslaaes.

Til Efterretning.

3. (J. Nr. 206—1908). Skrivelse fra samme med Afslag paa et lignende Andragende fra J. A. Kaempffe.

Til Efterretning.

4. (J. Nr. 9^s—1908). Anvisning af Restbeløbet, stort 483 Kr. 16 Øre, af **Indkvarteringsgodtgørelsen** for Tiden 1. Oktober 1907 til 31. Marts 1908.

Til Efterretning.

5. (J. Nr. 296—1908). Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Samtykke til Oprettelsen af 2 ny **Lærerindeembeder**.

Til Efterretning.

6. (J. Nr. 250—1908). Meddelelse fra samme om, at Lærerinde Anna Rasmussen i Henhold til Tuberkuloseovens § 11 bevilges **Afsked med Pension** fra 1. September d. A.

Til Efterretning.

7. (J. Nr. 243—1908). Meddelelse fra samme om, at Lærerinde Sophie Margrethe Wendel paa Grund af Svagelighed bevilges **Afsked med Pension** fra 1. September d. A.

Til Efterretning.

8. (J. Nr. 286—1908). Meddelelse fra Kontrollen for Tilsynet med »**Aarhus elektriske Sporvej**« om, at den erklærer sig tilfredsstillet ved de i 1908 paa Sporvejslinien foretagne Kontrolmaalinger og den derved konstaterede Tilstand i Linien.

Til Efterretning.

9. (J. Nr. 346—1908). **Børnebespisningens Regnskab** for 1908.

Til Efterretning.

10. (J. Nr. 330—1908). Indstilling til Amtet angaaende Valg af Medlemmer til **Søretterne** i Aarhus Amt i Stedet for de Medlemmer, hvis Funktionstid udløber med indeværende Aar. (Se Side 351).

J a k o b J e n s e n vilde uden at forklejne de nuværende Søjetsmedlemmer synes, at det kunde være ønskeligt at faa Mænd med anden Anskuelse valgt ind i Søjetten, og skulde derfor foreslaa Byraadet at indstille Redaktør Simonsen.

D r e s c h e r kunde for saa vidt give Hr. Jakob Jensen Ret i, at Søjettens Sammensætning var noget ensidig, idet der i den fandtes ikke mindre end 6 forhenværende Skibsførere, men paa den anden Side kunde han dog ikke se, at der var egentlig Trang til at indvælge en Repræsentant for de arbejdende Søjfolk. De fleste Søjetsager, der berørte disse, angik nemlig Rømning, og for denne Forseelse var Straffen aldeles bestemt givet ved Loven. Forøvrigt var det Coutume i saadanne Sager at idømme mild Straf. Ved at gennemgaa Listen over Søjetsmedlemmerne vilde man derimod bemærke, at der ikke fandtes en eneste virkelig Købmand, og han skulde derfor foreslaa, at man indstillede Købmand L. Hammerich.

N ø r g a a r d kunde støtte Hr. Dreschers Forslag. Det vilde næppe faa reel Betydning at indvælge en Repræsentant for Arbejderne, dels fordi

de Sager, hvor en saadan kunde faa Betydning, var overordentlig retliniede, og dels fordi Sørensen altid saa humant paa Rømningssager og aldrig behandlede dem haardere, end Loven bestemte. Forøvrigt var der vist adskillige Vildfarelser om, hvilke Sager Sørensen behandlede, og han skulde derfor gøre opmærksom paa, at Sørensen's Sager var rent maritime eller merkantile. Foruden de absolut uundværlige Skibsførere var der nu indvalgt en maskinkyndig Mand, og det var derfor særdeles rimeligt, at der ogsaa valgtes en Repræsentant for Storkøbmændene. En saadan vilde sikkert ofte blive tilkaldt, hvorimod en Mand, der ikke kunde siges at være i Besiddelse af særlige maritime eller merkantile Kundskaber, aldrig vilde blive tilkaldt og saaledes ingen virkelig Betydning faa. Den Mand, Hr. Drescher havde foreslaaet, var særdeles liberal og human og vilde sikkert paa bedste Maade varetage Rømningsmændenes Interesser.

Müller oplyste, at der til Sørensen's medlemmer efter Loven af 12. April 1892 skulde vælges Mænd, som i Følge tidligere eller nuværende Livsstilling var særlig kyndige i Søfartsforhold, Skibsbygning, Maskinvæsen og Søassurance, og han kunde derfor ikke se rettere, end at der maatte indstilles Mænd, hvis Kvalifikationer gik i den Retning. Maaske havde Købmand Hammerich nok nogen Indsigt angaaende Søassurance, men nogen egentlig Kendskab til Søfartsforhold havde han næppe. Taleren havde som Tolk deltaget i omved halvandet Hundrede Sørensen's, men i intet Tilfælde var der i disse blevet behandlet noget som helst Tjenesteforhold; som Regel var det Havarisager og hvad derunder hørte, der behandledes. Hvis Byrådet ikke kunde gaa med til at indstille Lods Bang, saaledes som

Formanden havde antydet i sidste Møde, kunde han anbefale Lods Holm, der kunde siges at være kyndig i særlig Grad.

J a k o b J e n s e n var ikke forbavset over, at Hr. Drechsel havde den Opfattelse, at den Del af Befolkningen, som Taleren nærmest hørte til, ingen Repræsentant maatte faa i Søren. Arbejderne havde imidlertid Interesse af at være repræsenteret i Søren, da saavel denne som Søloven i det hele taget var i høj Grad forbenet og forældet og tængte til Foryngelse, særlig hvad Forholdet mellem Mandskab og Reder angik. Arbejderpartiet havde gennemført adskillige Forbedringer baade her og der ved at skyde sine Mænd ind, hvor der var Lejlighed dertil, og det vilde Partiet blive ved med, da det agtede at skabe sig Indflydelse flere Steder endnu. Kun ved at sætte sine Mænd ind kunde Partiet blive i Stand til at øve den Kritik, der burde øves. Maaske vilde Hr. Simonsen blive ignoreret, men Taleren troede det ikke, fordi han var sikker paa, at den nuværende Politimester nok skulde finde det formaalistjensligt at tilkalde Hr. Simonsen, naar der forelaa Sager, der kunde interessere ham. Vel var det rigtigt, at Loven klart sagde, hvad der skulde gøres i de forskellige Tilfælde, men meget beroede paa, hvorledes Sørenns Medlemmer saa paa de foreliggende Forhold. Det var nok muligt, at der aldrig havde været Arbejderspørgsmaal for, naar Hr. Müller havde været i Søren, men det skyldtes maaske, at den Slags Sager blev afgjort saa hurtigt, at der ingen var blevet tilkaldt, eller ogsaa kunde der være tilkaldt andre end Hr. Müller. Saadanne Sager vilde maaske blive nøjere undersøgt, hvis der kom en Mand fra Arbejderpartiet ind i Søren. Hr. Simonsen kunde jo meget godt være inde i f. Eks. Søassuranceforhold, og i

ethvert Tilfælde skulde Hr. Simonsen nok klare Hvervet. Med Undtagelse af Hr. Vestesen var Sørettens Medlemmer gamle Folk, de fleste endog Pensionister, for hvem Hvervet var en Retrætepost, og der trængtes derfor i høj Grad til en yngre Kraft.

Formanden troede ikke, Hr. Simonsen vilde blive valgt, selv om han skulde blive indstillet, da han næppe kunde siges at være i Besiddelse af de Kvalifikationer, Loven fordrede, og Byraadets Indstilling vilde saa blive uden Virkning.

Filtenborg var vis paa, at Hr. Simonsen ikke vilde faa nogen Fornøjelse af at blive Medlem af Søren, da det var Byfogden, der bestemte, hvem der skulde tilkaldes, og hans Valg vilde sikkert altid gaa i Retning af de sagkyndige. Købmand Hammerich maatte derimod anses for udmærket egnet.

Nørgaard troede, Hr. Müller tog fejl ved at mene, at en Købmand ikke skulde være kvalificeret. De fleste Købmænd var som Ladningsmodtagere godt inde i Søfartsforhold, navnlig i Assuranceforhold, og var altsaa absolut kvalificerede. Derimod var Hr. Simonsen ikke kvalificeret og vilde overhovedet ikke blive valgt, da det dog ikke kunde tænkes, at Amtmanden skulde udpege en Mand, der var absolut udenfor de af Loven bestemte Rammer.

Vestesen oplyste, at det hyppigst var Havarisager, der forelaa, dog kunde det passere, at der behandledes Sager, der angik Mandskabet, men ved saadaune Sager maatte de tilkaldte Søretsmedlemmer have Indsigt enten i Sømandsskab eller Maskinvæsen. Taleren havde som Søretsmedlem overværet Behandlingen af et Par af den Art Sager. I det ene Tilfælde var Kendskab til Maskin-

væsen absolut nødvendig, idet Sagen drejede sig om en af Maskinpersonalet. Manden havde sovet paa sin Post, og det gjaldt om at faa konstateret, om Forsømmeligheden kunde have faaet Følger eller ej, hvad den i dette Tilfælde kunde, idet hele Mandskabet havde været i Livsfare, medens Manden sov.

M i k a e l J o h a n s e n vilde i og for sig helst slutte sig til Hr. Müllers Forslag, idet han gerne vilde være med til at indstille Lods Holm, saa meget mere som Besigtigelsesmændene, der valgtes blandt Sorettens Medlemmer, hidtil var udpeget blandt Lodserne, men han kunde dog stenime paa Købmand Hammerich, skønt der var flere Købmænd, blandt andre Konsul Bergmann, i Soretten, og han vilde derfor bede Hr. Müller tage sit Forslag tilbage.

M a g n u s N i e l s e n var nærmest stemt for at følge Hr. Müllers Forslag, men vilde dog under de givne Forhold og efter det Synspunkt, Hr. Jakob Jensen havde fremsat, stemme med sit Parti. Der havde ofte været Lejlighed til at faa en Købmand valgt, saa det saa underligt ud, at en Købmands Valg nu paa en Gang var blevet paatrængende nødvendig.

M ü l l e r maatte gøre Hr. Jakob Jensen opmærksom paa, at det var ulønnet at være Medlem af Soretten, saa der kunde i denne Forbindelse ikke tales om Retræteposter. Overfor Hr. Nørgaard maatte han bemærke, at han ikke havde betegnet Hr. Hammerich som ukvalificeret. Forøvrigt var Købmændene som Ladningsmodtagere altid til Stede i Retten ved Assurancesagers Behandling og havde Lov til at tage Ordet, saa de var eller kunde i alt Fald altid være repræsenteret. Vel havde de ikke Stemmeret, men det havde Sø-

retsmedlemmerne heller ikke. Skønt han ansaa Lods Holm for den mest kvalificerede af de foreslaaede, skulde han dog tage sit Forslag tilbage.

J a k o b J e n s e n var meget taknemmelig for Hr. Magnus Nielsens Udtalelse, der var ganske velgørende og tydeligt viste, at de højestbeskattedes Repræsentanter i Byraadet tog Partibensyn. Naar Forholdet var saaledes, at det var Dommeren, der afgjorde Sagen, var det netop paa Tide, at der kom yngre Mænd ind. Han vidste meget vel, at det var Amtmanden, der foretog Valget, og skulde overfor Udtalelsen om, at Hr. Simonsen ikke blev valgt, selv om Byraadet indstillede ham, bemærke, at det ikke var første Gang, at Arbejdernes Repræsentanter blev negligeret; men de vilde blive ved, og der kom nok den Dag, da ogsaa Amtmanden kom til at tage Hensyn til dem.

D r e s c h e r kunde oplyse, at Lods Holm ikke vilde miste nogen Indtægt som Besigtigelsesmand, da han kun havde fungeret som saadan, naar Sørættens Medlemmer havde været forhindret. I og for sig kunde han godt være med til en anden Gang at pege paa Lods Holm, og det kunde der maaske snart blive Lejlighed til.

N ø r g a a r d syntes ikke, man havde Lov til at sige, at Amtmanden negligerede nogen, hvis han ikke valgte Hr. Simonsen, for Amtmanden maatte jo rette sig efter, hvad Loven foreskrev. Det var forstaaeligt, om man havde Lyst til at vælge Hr. Simonsen, hvis det drejede sig om en Kommission for Udarbejdelse af et nyt Reglement, men han kunde ikke tænke sig, at Hr. Simonsen kunde udrette noget i Sørættens, selv om Hr. Simonsen kunde blive valgt, for der maatte selvfølgelig gaaes frem efter de bestaaende Love. Han maatte protestere imod, at her skulde være Tale om en

Partisag, og han maatte bestemt hævde, at han havde sluttet sig til Hr. Dreschers Forslag af saglige Hensyn. Konsul Bergmann var nok saa meget Ekspeditør som Købmand.

Mikael Johansen hævdede, at det var Hr. Jakob Jensen, der havde gjort Spørgsmaalet til en Partisag. Det var ret uheldigt, at der ikke fandtes en eneste Lods i Sørensen.

Jakob Jensen mente nok, at man kunde kalde Hvervet som Soretsmedlem en Retrætepost, da det, selv om det var ulønnet, dog var en Ærespost. Hvis man indstillede Hr. Simonsen, fik man at se, hvad Amtmanden vilde, og Hr. Nørgaard anede jo ikke, om Hr. Simonsen ikke havde Forstand paa Søassurance.

Magnus Nielsen havde med sine Udtalelser ikke tænkt paa hverken Hr. Nørgaard eller Hr. Drescher, men havde tydeligt og klart sagt, at det var Hr. Jakob Jensen, han mente.

De afgaaende Soretsmedlemmer indstilledes igen. I Stedet for afdøde Kaptajn Simesen indstilledes Købmand Hammerich og Redaktør Simonsen, der hver fik 9 Stemmer.

11. (J. Nr. 266—1908). Fortsat 2. Behandling af Forslag fra Bygningskommissionen til en **ny Bygningsvedtægt** for Aarhus Købstad og til en **ny Bygningslov** for de større Købstæder.

Til Forslaget til en ny Bygningsvedtægt var stillet følgende Ændringsforslag:

Til § 11: Forslag fra Brolægningsudvalget om efter »Højde« paa sidste Linie i første Stykke at tilføje »og Afstanden mellem Glasset og Ristens Kant maa ikke være mere end 8 cm. — Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Til § 11: Forslag fra Mikael Johansen om i

tredje Stykke at forandre »8 cm.« til »10 cm.«
— Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Til § 12: Forslag fra Jakob Jensen om til Stykke «e» at tilføje »Stalde maa ikke opføres med Vinduer til offentlig Gade eller Vej« — Optaget som 4. Stykke i § 7 og vedtaget ved denne Paragrafs Behandling.

Til § 14: Forslag fra Brolægningsudvalget om paa Side 13 Linie 1, 6 og 11 at forandre Udtrykket »Gade og Vejlinie« til »den vedtagne Byggelinie«, om at ombytte Ordene »fra Gadelinien« i 4. Stykke 3. Linie med »udenfor den vedtagne Byggelinie« og om efter »Vejen« sidste Stykke 2. Linie at tilføje »eller udenfor den vedtagne Byggelinie« — Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Til § 16: Forslag fra Jakob Jensen om at lade Ordene »ved Arbejdstidens Begyndelse« i 2. Sætning og »den Dag« i 3. Sætning udgaa. — Ikke tiltraadt af Bygningskommissionen.

Formanden meddelte, at Bygningskommissionen ansaa det for rigtigst at beholde Bestemmelsen i den første Affattelse for at faa en bestemt Temperatur i Forhold til Tiden at gaa efter, og fordi det kunde blive farligt at overlade denne Sag til Haandværkernes Skøn.

Jakob Jensen mente, at Bestemmelsen vilde gøre det næsten umuligt at bygge om Vinteren. Det kunde meget godt tænkes, at det kunde blive udmærket Vejr op ad Formiddagen, selv om det havde frosset om Morgen, og var Murstenene blot tørre, kunde Frosten ikke genere. Skulde Bestemmelsen gennemføres, vilde den bevirke stor Arbejdsløshed hele Vinteren igennem og gøre

det umuligt for de byggende at beregne, naar deres Huse kunde komme op.

Magnus Nielsen fandt Bestemmelsen meget stram. Han havde i sin Tid holdt paa at tillade Arbejdet, naar Murstenene var tørre, og naar der blev muret med en Blanding af Cement og Kalkmørtel. Selvfølgelig maatte alt udvendig Murarbejde være absolut forbudt i streng Frost, men indvendig Pudsning kunde nok tillades. Han kunde godt gaa med til en mildere Bestemmelse.

Jakob Jensen kunde ikke se, at det kunde blive vanskeligt at føre Kontrollen, selv om Ordene »den Dag« blev strøget.

Filtenborg var ikke i Stand til at se, hvad Gavn Ordene »ved Arbejdstidens Begyndelse« skulde gøre, da Arbejdstidens Begyndelse jo kunde være midt paa Dagen.

Bygningsinspektøren forklarede, at der med Udtrykket »Arbejdstidens Begyndelse« mentes den Tid, Arbejdet faktisk paabegyndtes, og ikke Arbejdsdagens Begyndelse. Han vilde meget fraaade at tillade at mure paa frossen Mur.

Jakob Jensen kunde efter Bygningsinspektørens Forklaring absolut ikke se nogen Grund til at beholde Udtrykket »ved Arbejdstidens Begyndelse«, men Forklaringen syntes ikke at rime med næste Bestemmelse om, at intet Murværk maatte opføres den Dag.

Bygningsinspektøren nævnte flere Eksempler paa uheldige Følger af at mure paa frossen Mur. Ved den nedstyrtede Bygning i Paulsgade var der blevet muret paa frossen Mur, og ved en Bygning i Frederiksalle havde samme Forhold ført til, at en Gavl maatte brydes ned. Blev Tilladelsen givet, kunde han ikke tage Ansvaret.

Bischoff havde forstaaet det saaledes, at at der med »Arbejdstidens Begyndelse« mentes den stipulerede Arbejdstid, og han troede ikke, at Inspektørens Forklaring var i Overensstemmelse med Bygningskommissionens Medlemmers Mening. Han havde ved Samtale med forskellige Murer-mestere faaet bekræftet, at man godt kunde tillade Arbejdet, naar der blev brugt tørre Sten. Derimod var det mere farligt at mure om Vinteren, naar Stenene svømmede i Kalk.

Mousten kunde ikke se rettere, end at der efter Inspektørens Forklaring let kunde blive muret paa frossen Murværk. Udtrykket »ved Arbejdstidens Begyndelse«, var ikke klart, der maatte staa en bestemt Tid.

Vestesen anbefalede stor Forsigtighed med det paagældende Forhold, da Murværk, der var opført i Frostvej, i Virkeligheden havde meget ringe Modstandskraft. Han havde ogsaa forstaaet Bestemmelsen saaledes, at hvis det frøs 2^o R. om Morgen, maatte der ikke mures den Dag. Man kunde næppe sikre sig, hvis der kom Elasticitet i dette Forhold, og det maatte derfor nærmere præciseres, hvad der skulde forstaas ved Udtrykket »Arbejdstidens Begyndelse«.

Bygningsinspektøren maatte endnu engang advare imod at være imødekommende paa dette Punkt. Hvis der blev muret med vaade Sten, og der umiddelbart efter kom Frost, vilde Muren ikke være meget værd.

Jakob Jensen troede ikke, Bygningen i Paulsgade var styrtet sammen, hvis Murene havde været noget tykkere, og hvis hver tredje Bjælke, saaledes som Loven bød, havde været gennemgaaende. Han maatte endnu engang anbefale sit Forslag, der bød tilstrækkelig Garanti.

Vedtoges.

Til § 17. Forslag fra Jakob Jensen om at ændre første Sætning til »Ingen Bygning maa være højere end Bredden af den Gade eller Vej.« — Ikke tiltraadt af Bygningskommissionen.

Jakob Jensen spurgte, om Sundhedskommissionens Erklæring var blevet indhentet angaaende Paragraffen. Stadslæge Lunddahl havde udtalt sig stærkt i Overensstemmelse med Ændringsforslaget, og et lignende Forslag havde i København faaet Tilslutning af Lægerne der. Ganske vist kunde det siges, at Ændringen vilde medføre noget Tab for en Del Grundejere i den gamle Bydel, men det var vel heller ikke nødvendigt, at Grundene der skulde stige fra 10 Kr. til 90 Kr.; lidt mindre Gevinst kunde nok gøre det.

Formanden gjorde opmærksom paa, at Sundhedskommissionens Erklæring var indhentet med Hensyn til hele Forslaget.

Forkastedes.

Til § 17. Forslag fra Jakob Jensen om at lade sidste Sætning udgaa og i Stedet indføre »Beboelseslejligheder og Beværtninger maa fremtidig ikke indrettes i Kælderetager.« — Tiltraadt af Bygningskommissionen, dog saaledes at Bestemmelsen optages i § 36.

Vedtoges.

Til § 21. Forslag fra Jakob Jensen om at give Paragraffen følgende Skikkelse: »Med Hensyn til offentlige Bygninger kan Byraadet fritage for Bestemmelserne i § 17—20, dog bør Sagen først forelægges Bygningskommissionen.« — Tiltraadt af Bygningskommissionen, dog at Paragraffen kommer til at lyde: »Med Hensyn til offentlige Bygninger kan Byraadet efter forud indhentet Erklæring fra Bygningskommissionen fritage for Bestemmelserne i § 17—20.«

Vedtoges i Bygningskommissionens Affattelse.

Til § 23. Forslag fra Jakob Jensen om i 2. Stykke 5. Linie at lade Ordet »Bygningsinspektøren« udgaa og i Stedet sætte »Bygningskommissionen.« — Ikke tiltraadt af Bygningskommissionen.

Müller ansaa det for inkonsekvent at anføre Dimensionerne i Tommer. Metermaal burde anvendes overalt.

Jakob Jensen syntes, man skulde beholde Angivelserne i Tommer. Overgangen til Meter-systemet kunde blive haard nok endda.

Nørgaard fandt det rigtigst at benytte baade Alen- og Metermaal alle Vegne.

Formanden troede, at det saa vilde blive meget vanskeligt at komme bort fra de gamle Benævnelser.

Forkastedes.

Til § 26. Forslag fra Brolægningsudvalget om paa sidste Linie foran »6 cm. fra fremmed Grund« at indskyde »saavel« og om efter samme Passus at tilføje »som fra den vedtagne Byggelinie«. — Ikke tiltraadt af Bygningskommissionen.

Forkastedes.

Til § 27. Forslag fra Jakob Jensen om i 3. Linie at rette Ordet »derunder« til »derover«. — Bygningskommissionen foreslaar at forandre 90 i 4. og 7. Linie til 80 og 70 i 4. Linie til 60 samt indskyde »indtil« i 3. Linie efter »udgør« og i samme Linie at lade udgaa »eller derunder« samt i 5. Linie efter »Vangerne« at tilføje: »Med Hensyn til Bygninger med en Grundflade over 120 m²».

Bygningskommissionens Ændringsforslag vedtoges.

Til § 29. Forslag fra Brolægningsudvalget om paa Side 22 efter sidste Stykke at tilføje »Ved

Nybygninger eller Ombygninger skal Kloaken indrettes til at kunne modtage Afløb fra W. C.« — Bygningskommissionen foreslaar, at »Nybygninger eller« udgaar, og at der tilføjes efter »Ombygninger« »der medfører en Omlægning af Kloaken.«

Formanden oplyste, at Kommissionen ansaa Fordringen for vel streng og derfor ikke kunde tiltræde Ændringsforslaget, men henstillede Bestemmelsen affattet efter Kommissionens Underændring.

Vestesen meddelte, at Brolægningsudvalgets Ændring havde til Hensigt at lette Indførelsen af W. C. Om ikke mange Dage vilde Forslaget derom komme til at foreligge, og hvis det blev vedtaget, vilde den Form, Brolægningsudvalget foreslog, blive nødvendig. Hvis Bestemmelsen blev ændret efter Bygningskommissionens Forslag, vilde mangfoldige Ejendomme kunne undlade at at indføre W. C.

Formanden havde forstaaet det saaledes, at Forslaget tilsigtede tvungen Indførelse af W. C. For Nybygningerne kunde det endda gaa an, men for Ombygninger, der ofte kunde være højst ubetydelige, vilde det være overordentligt strengt.

Vestesen mente, at man kunde sætte »Ombygninger af større Omfang«. Kommissionen vilde saa faa Lejlighed til at skønne over, om Bestemmelsen skulde benyttes eller ej.

Formanden ansaa det for farligt ved dette Forhold at komme ind paa noget Skøn.

Simonsen saa i Brolægningsudvalgets Forslag et Forsøg paa at tvinge W. C. igennem, men det vilde han ikke være med til, da en Mængde mindre Husejere derved vilde blive ruineret, og han kunde forsikre, at Stemningen var ved at dreje

sig, saa man kom ikke uden om at indføre W. C. paa en sund og lempelig Maade. Han kunde have ønsket, at Kommissionen havde taget Nybygninger med, men kunde dog anbefale dens Forslag i den foreliggende Skikkelse.

Bygningsinspektøren meddelte, at Kommissionen var gaaet ud fra, at Kloakplanen ved Nybygninger skulde approberes af Stadsingeniøren, og at denne altsaa kunde forlange saa store Rør, at de kunde bruges til Afløb for W. C.

Vestesen hævdede, at der aldeles ikke var Tale om obligatorisk Indførelse af W. C., men hvis Byraadet sluttede sig til Tanken om at gennemføre Vandklosetter, maatte der administreres hen imod, at disse blev indført i videst muligt Omfang.

Mousten fandt det naturligst, at »Nybygninger« blev medtaget.

Formanden troede ikke, Kommissionen havde noget derimod.

Jakob Jensen mente nok, at noget talte for at faa Bestemmelsen ind. Man havde Eksempler paa, at en Ombygning kunde være en fuldstændig Nybygning.

Formanden bemærkede, at de Spørgsmaal, der hidrørte fra større Ombygninger, ofte var meget vanskelige.

Vedtoges med Bygningskommissionens Underændring, dog saaledes at »Nybygninger« ikke udgaar.

Til § 34. Forslag fra Brolægningsudvalget om, at der Side 24 Linie 3 efter »førende til« indsættes »Kloak eller til«, og om at der efter »Terrænets Vand afløb« føjes »efter Brolægningsudvalgets Bestemmelse«. — Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Til § 34. Forslag fra Mikael Johansen om i Begyndelsen af 2. Punktum at indsætte »Ved ny Bygninger med«. — Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Til § 36. Forslag fra Jakob Jensen om, at den Del, som omhandler Beboelseslejligheder, udgaar. — Tiltraadt af Bygningskommissionen. (Se Ændring til § 17).

Vedtoges.

Til § 36. Forslag fra I. C. Petersen og Samuelsen om at forandre sidste Stykke til »Kældere, der ikke agtes benyttede til Udsalg eller Værksted for mere end en Mand, skulle« o. s. v. — Ikke tiltraadt af Bygningskommissionen.

Formanden meddelte, at Kommissionen ikke kunde tiltræde Ændringen, fordi den mente, at de Kældere, som kun skulde benyttes af en enkelt Mand, burde være fri for Begrænsningerne.

I. C. Petersen vilde lægge et godt Ord ind for den lille Forandring. Mange Værksteder, særlig Systuer, som der intet Tilsyn var med, var indrettet i Kældere, og det sagde sig selv, at det var i høj Grad uheldigt, naar Arbejderne stuvedes sammen i dem uden nogen Begrænsning. I Randers havde man allerede i 1898 vedtaget en Bestemmelse, der stillede Beboelsesrum og Værksteder lige.

Bischoff mente, at der forelaa en Misforstaaelse, da Bygningskommissionens Forslag i Virkeligheden gik ud paa det samme som de Herrer I. C. Petersens og Samuelsens Ændring.

I. C. Petersen troede ikke, at der forelaa nogen Misforstaaelse. Efter Bygningskommissionens Forslag stilledes der slet ingen Fordringer til Kældere, der kun skulde benyttes af een Mand, og

de i Forslaget nævnte Fordringer til Kældere, der skulde benyttes af flere, men Hr. Samuelsen og Taleren mente, at der slet ikke burde skelnes mellem Beboelsesrum og Værkstedsrum.

Nørgaard mente, at Bestemmelsen maatte ændres saaledes, at de Kældere, der skulde benyttes af mere end een, skulde behandles som almindelig Beboelse.

Formanden gjorde opmærksom paa, at der saa ogsaa vilde komme til at mangle en Bestemmelse for de Kældere, der kun skulde benyttes af een Mand.

Nørgaard fandt, at Beskyttelsen for disse Kældere kunde opnaas ved Angivelse af bestemte Maal.

Formanden pegede paa, at Kommissionen netop ikke ønskede Bestemmelsen indført for de Kældere, der kun skulde anvendes af een Mand.

Simonsen spurgte, om det var Meningen, at en enkelt Mand skulde have Lov til at arbejde i et hvilket som helst Hul af en Kælder.

J. C. Petersen forklarede, at efter Hr. Samuelsens og hans Forslag skulde der til de Kældere, der kun skulde benyttes af een Mand, stilles samme Fordring, som Kommissionen foreslog at stille til Kældere, hvori flere maatte arbejde, altsaa at Højden skulde være mindst 2,2 m. og Loftet mindst 85 cm. over Jordsmonnet, medens der til disse Kældere skulde stilles samme Fordringer som til almindelige Beboelseslejligheder.

Vedtoges, dog saaledes at det overlodes til Bygningskommissionen at redigere Ændringen.

Til § 37: Forslag fra Mikael Johansen om at lade Ordene »maa ikke sættes i direkte Forbindelse med de omliggende Bygninger, og« i 2.

Stykke udgaa. — Ikke tiltraadt af Bygningskommissionen.

F o r m a n d e n meddelte, at Kommissionen af sanitære Hensyn og af Hensyn til eventuel Ildebrand ikke kunde gaa med til Ændringen.

M i k a e l J o h a n s e n beklagede, at Kommissionen ikke kunde tiltræde Forslaget, da Bestemelsen formentlig vilde medføre mange Ulemper uden at gøre egentlig Gavn. Han maatte dog anmode om at faa foretaget Afstemning over Forslaget.

B i s c h o f f mente, at de paagældende overdækkede Rum hovedsagelig vilde blive anvendt til Oplagsrum for Pakkasser eller lignende, og at Husets Beboere ikke havde noget at gøre i dem.

M i k a e l J o h a n s e n oplyste, at adskillige Købmænd benyttede de overdækkede Gaardrum til Pakrum.

N ø r g a a r d fandt det vel haardt at forbyde at benytte de paagældende Kældere til Passage.

B i s c h o f f gjorde opmærksom paa, at der for de Ejendomme, der havde overdækkede Gaardrum, sædvanlig var givet store Dispensationer.

M i k a e l J o h a n s e n pegede paa, at Mangelen paa Pakhusplads blev mere og mere følelig, og at det derfor vilde blive mere og mere nødvendigt at overbygge Gaardene for at bruge dem til Pakhusplads.

V e s t e s e n oplyste, at Forbudet, som han fandt for stramt, var forladt i København. Saa-danne Rum kunde nu ved Hjælp af Prismeglas blive baade lyse og luftige og kunde udnyttes paa mangfoldige Maader, særlig hvor der fandtes Godselevatorer.

M o u s t e n saa ingen Fare ved at indrette Forbindelse mellem de omgivende Bygninger og de over-

dækkede Rum, som vel ogsaa kunde benyttes til Oplagsrum for Kul og Brænde.

Müller henstillede at sige, at de overdækkede Rum ikke maatte staa i direkte Forbindelse med andet end de paagældende Forretningslokaler.

Bygningsinspektøren oplyste, at Bestemmelsen var indsat af Hensyn til Faren for under en eventuel Ildebrand at faa Bagtrapperne fyldt med Røg.

Magnus Nielsen tvivlede om, at Forbudet var ophævet i København uden for Bygninger, der udelukkende benyttedes til Forretning. Maaske kunde Bestemmelsen dog nok ændres noget i den af Hr. Müller antydede Retning.

Nørgaard foreslog Bestemmelsen ændret derhen, at de overdækkede Rum ikke maatte sættes i direkte Forbindelse med de omliggende Trapperum.

Vestesen kendte Ejendomme i København, hvor de overdækkede Rum stod i Forbindelse med Forretningslokalerne. Maaske skulde der dog stilles Fordring om, at Rummene skulde være godt oplyste.

Formanden henstillede at enes om, at Rummene ikke maatte staa i direkte Forbindelse med de omliggende Bygningers Trapperum, og at de skulde være tilstrækkeligt oplyst.

Müller ansaa det for heldigere at sige, at disse Rum ikke maatte staa i direkte Forbindelse med andre end de paagældende Forretningslokaler.

Mikael Johansen kunde ikke se, at de overdækkede Rum skulde forværre Forholdene under en Ildebrand. De fleste af disse Rum vilde som Lagerkældere ikke faa megen Betydning, hvis

de ikke havde direkte Forbindelse med Forretningslokalerne.

Nørgaard foreslog at sige, at Rummene ikke maatte have direkte Forbindelse med de omliggende Byguingers egentlige Trapperum.

Vestesen troede, at Hr. Johansens Ændringsforslag var det bedste.

Vedtoges.

Til § 39: Forslag om Side 27 foran »Latriner og Pissoirer« at sætte »Private«. — Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Til § 41: Forslag om Side 28 efter sidste Stykke at tilføje: »Den byggende er pligtig at erstatte Kommunen al den Skade, der ved hans Byggeforetagende er paaført Kommunens Veje eller Ledninger, og Beboelsestilladelse vil først blive meddelt, naar disse Beskadigelser er erstattet«. — Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Simonsen foreslog, at Vedtægten ikke blev indsendt til Approbation, da flere af dens vigtigste Punkter kun med ringe Majoritet var knebet igennem, og da den let kunde komme i Strid med Anskuelsen hos det Byraad, der snart skulde vælges. Dertil kom, at Vedtægten alligevel skulde laves om om en 2—3 Aar, naar den ny Bygningslov blev vedtaget. Det vilde derfor være rigtigst at køre efter den gamle Vedtægt, medens man afventede den ny Lov.

Nørgaard syntes, at Hr. Simonsen skulde have stillet dette Forslag ved Begyndelsen af Forhandlingen om Forslaget eller i ethvert Tilfælde ved Begyndelsen af Forhandlingerne i nærværende Møde. Det vilde være at gøre Nar af sig selv at drøfte og vedtage Forslaget uden at indsende det.

Han kunde ikke se, at store Principspørgsmaal var blevet afgjort, og mente, at det kommende Byraad vel maatte foretrække den ny Vedtægt for den gamle indtil den ny Lov kom.

Mikael Johansen kunde ganske slutte sig til Hr. Nørgaards Udtalelse. Det vilde være en ganske mærkelig Fremgangsmaade at behandle Spørgsmaalet i mange Timer og saa lade det ligge, fordi man ikke havde faaet sin Vilje. Maaske vilde det ny Byraad faa en noget anden Sammensætning, end Hr. Simonsen tænkte sig.

Simonsen kunde ikke forstaa den Modstand, hans Forslag mødte, da det var i god Overensstemmelse med parlamentarisk Skik. Han havde ikke kunnet stille Forslaget, før han kom til Klarhed over, hvorledes Vedtægten vilde komme til at se ud.

Sagen udsattes til videre Behandling i et senere Møde.

12. (J. Nr. 246--1908). Andragende om Forhøjelse af Kommunens Tilskud til **Thorsøbanen**.

Efter Indstilling fra Budgetudvalget forhøjedes Kommunens Aktietegning til 23,500 Kr.

13. (J. Nr. 344—1908). Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om, at Prisen for Hjørnegrunden ved Horsensgades nordre Side sættes til 8 Kr. pr. □ Alen, og Nabogrunden nord for denne med Facade mod Frederiksballe til 7 Kr. pr. □ Alen.

Indstillingen vedtoges.

14. (J. Nr. 3⁸—1908). Indstilling om **Efterbevilling** af Overskridelser paa Kontoen for Driften af Stadsingeniørens Kontor. 2. Behandling.

Efterbevilling meddeltes.

15. (J. Nr. 3⁹—1908). Indstilling om **Efterbevilling**

af Overskridelser paa Kontoen for Bygninger og Inventar. 2. Behandling.

Efterbevilling meddeltes.

16. (J. Nr. 3¹⁰—1908). Indstilling om **Efterbevilling** af Overskridelser paa Brolægningsvæsenets Konto.

Overgik til 2. Behandling.

17. (J. Nr. 298—1908). Det foreliggende Andragende fra »**Jydsk Telefon-Aktieselskab**« om Tilladelse til Nedlægning af Kabler i Gaderne bevilgedes paa Vilkaar, at de fastsatte Betingelser i Skrivelserne af 15. Juli 1904, 21. Juli s. A. og 9. April d. A. kommer til at gælde for Udvidelsen, og at Arbejdet tilendebringes inden 1. April 1909.

18. Det foreliggende Andragende om Fjernelse af fire **Træer i Bruunsgade** bevilgedes overensstemmende med Forskønnelsesudvalgets Erklæring.

19. Udenfor Dagsordenen spurgte

Si m o n s e n, om Valgbestyrelsen havde tænkt paa snart at faa foretaget Suppleringsvalg til Byraadet i Stedet for Folketingsmand Sabroe.

F o r m a n d e n kunde meddele, at Valglisterne var under Udarbejdelse, men før dette store Arbejde var nogenlunde færdig, kunde Dagen ikke fastsættes.

